

Schaken op de basisschool

Werkboek 1, les P1: Loop van de stukken en de beginstelling

Extra spullen

- Dobbelschakels voor het spel Dobbelschakel.
- Schakbordjes 5x5. Een pdf staat op de website *Schakenopdebasisschool.nl* onder '[Hulpmiddelen / Downloads](http://schakenopdebasisschool.nl/?page_id=380)'. http://schakenopdebasisschool.nl/?page_id=380

Pas-op-de-plaats-lessen (P-lessen)

Een pas-op-de-plaats-les (P-les) herhaalt de onderwerpen van de afgelopen lessen in de vorm van spelletjes en extra opdrachten in het werkboek. Ze bieden dus geen nieuwe inhoud, maar zijn bedoeld om de toepassing van recente onderwerpen te verbeteren. Met een P-les kun je zeker 2-3 soms 4 trainingen (bijeenkomsten) vooruit.

Voor hele jonge kinderen of kinderen die zich bepaalde onderwerpen minder snel eigen maken, biedt een P-les de mogelijkheid om te vertragen. Pas op het moment dat je denkt dat ze op de betreffende onderwerpen voldoende vaardigheid hebben opgebouwd, ga je naar de volgende nieuwe les.

Een P-les bevat nieuwe spelvormen en oefeningen. Daardoor lijkt het alsof de stof nieuw is en zullen de kinderen zich niet gauw vervelen. Je moet als trainer natuurlijk niet met een verveeld gezicht gaan roepen dat we 'weer' gaan oefenen met het Paard en de pion. De uitdaging voor de trainer is om ook een herhaling als iets nieuws te presenteren.

Omdat we in een P-les geen nieuw onderwerp behandelen kun je deze les overslaan. Maar voor jonge kinderen kan extra oefenen geen kwaad, voordat we een nieuw onderwerp behandelen. Als je de les overslaat, laat de kinderen dan wel oefenen met de opgaven in het werkboek die horen bij deze P-les.

Extra tijd voor opdrachten uit eerdere lessen

Hebben kinderen nog niet alle, bij de voorgaande lessen horende, opgaven in het werkboek af? Laat ze dan een deel van deze lessen extra oefenen in het werkboek. Maar zorg ook dat er tijd overblijft voor spelletjes.

Gebruik de les ook om opgaven uit het werkboek na te kijken en feedback te geven.

Over deze P-les

Deze pas-op-de-plaats-les herhaalt de beginstelling en de loop van de stukken in de vorm van spelletjes en extra (nieuwe) opdrachten in het werkboek. Aan deze les kun je zeker 3 trainingen besteden. Hieronder staat een programma voor 3 trainingen. Hoeveel extra oefeningen je inlast, hangt natuurlijk af van de vorderingen van de kinderen.

Extra training 1

0-5 **Opening en herhaling vorige les**

Herhaal in de vorm van enkele vragen en stellingen op het demobord aan de kinderen de loop van de pion. Geef extra aandacht aan het slaan van de pion en de promotie.

Vraag ook of ze de oefeningen voor thuis hebben gedaan. Ging het goed? Vond je het leuk?

5-40 **Spel**

Speel een of enkele van onderstaande spelletjes.

Spel 2: Wie zet als snelste de beginstelling op?

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/wie-zet-als-snelste-de-beginstelling-op/>

Spel 42: Als eerste bij de schat

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-042-als-eerste-bij-de-schat/>

Probeer het eens als *levend* schaakspel (zie de database).

Op veld e5 ligt een fiche: de schatkist.

- De kinderen spelen een partij met als doel om de schatkist te veroveren. Maar je mag de schatkist alleen pakken (slaan) als dat veilig kan.
- Stukken mogen elkaar slaan.
- De Koning is een gewoon stuk en mag schaak staan (kennen ze nog niet) en geslagen worden. 2 Koningen mogen niet naast elkaar staan. Dat hebben de kinderen al geleerd.
- Stukken mogen niet over de schatkist springen, met uitzondering van het Paard.

Spel 21: Het Paard wil naar de overkant

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-021-het-paard-wil-naar-de-overkant/>

Het witte Paard (op e1) is verdwaald aan de verkeerde kant van het bord. Aan de overkant wacht een warme stal. Helaas is de weg naar de overkant niet zo makkelijk. De Dame (op e8) probeert het Paard tegen te houden. Lukt het jou om het Paard naar de overkant te krijgen?

Speel het spel met wit en met zwart. Tel de zetten en probeer sneller aan de overkant te komen dan je tegenstander.

Spel 6: Pak me als je kan

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-6-pak-me-als-je-kan/>

Spel 14: De ruziënde Koningen

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-14-de-ruziende-koningen/>

Spel 15: De stukken zijn in de war

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-15-de-stukken-zijn-in-de-war/>

40-55 Werkboek

- Inhalen opdrachten uit lessen 1 tot en met 3.
- Opdrachten P1.1 en P1.2.

55-60 Opruimen, samenvatting, opdrachten voor thuis en afsluiten

Gezamenlijk opruimen

Oefeningen voor thuis (optioneel):

- Afmaken opdrachten P1.1 en P1.2.

- Speel de spelletjes die we ook in de les hebben gedaan.

Benadruk dat ze volgende week de map weer moeten meenemen.

Extra training 2

0-5 Opening

5-40 Spel

Speel een of enkele van onderstaande spelletjes.

Diverse spelletjes hebben de kinderen al gespeeld in eerdere lessen. Bij nieuwe spelletjes staat een korte uitleg. Kijk in de database voor meer informatie.

Spel 44: Schaaktikkertje

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-044-schaaktikkertje/>

Dit *levend schaakspel* speel je met de kinderen op een groot schaakbord.

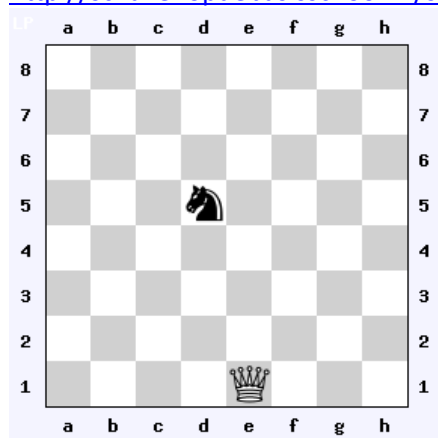
Teken op het schoolplein met stoepkrijt een bord van minstens 4x4 velden, elk veld circa 60x60 cm.

De kinderen krijgen ieder een kaartje of hesje met een schaakstuk erop. Ze spelen het schaakstuk dat op hun kaartje staat.

Als eerste zet kiest elk kind een leeg en veilig veld. Daarna doen de kinderen in een vaste volgorde een zet. Als je zet kun je naar een leeg veld of een stuk slaan. Als je wordt geslagen ben je af. Wie als laatste overblijft wint.

Spel 23: Het Paard is ontsnapt

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-023-het-paard-is-ontsnapt/>

Probeer met het Paard zolang mogelijk uit handen van de Dame te blijven. Tel de zetten en probeer het langer vol te houden dan je tegenstander.

Spel 26: Dobbelschaak

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-026-dobbelschaak/>

Hiervoor heb je per 2 kinderen een dobbelsteen nodig.

De worp met de dobbelsteen bepaalt met welk stuk je moet zetten. Als je daarmee geen zet kunt doen, dan mag je nog een keer gooien, net zo lang tot je wel kan spelen.

Het doel is om als eerste de koning van de ander te slaan. Als een koning aangevallen ("schaak") staat heb je pas gewonnen als je de beurt daarna de koning kan slaan. Dan moet je dus eerst nog goed gooien!

1=Koning 2=Dame 3=Toren 4=Paard 5=Loper 6=pion

Spel 10: Ren je rot!

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-10-ren-je-rot/>

Spel 11: De snoepende Dames

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-11-de-snoepende-dames/>

40-55 Werkboek

- Inhalen opdrachten uit lessen 1 tot en met 3.
- Opdrachten P1.3, P1.4 en P1.5.

55-60 Opruimen, samenvatting, opdrachten voor thuis en afsluiten

Gezamenlijk opruimen

Oefeningen voor thuis (optioneel):

- Afmaken opdrachten P1.3, P1.4 en P1.5.
- Speel de spelletjes die we ook in de les hebben gedaan.

Benadruk dat ze volgende week de map weer moeten meenemen.

Extra training 3

0-5 Opening

5-40 Spel

Speel een of enkele van onderstaande spelletjes.

Spel 43: Vang de Dame

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-043-vang-de-dame/>

Probeer het ook eens als *levend* schaakspel (zie de app).

Wit speelt met TLDP. Zwart heeft alleen een Dame. Wit: Ta1, Pb1, Lc1, Dd1. Zwart: De5

Wit moet zo snel mogelijk de zwarte Dame vangen.

Stukken mogen elkaar slaan.

Spel 30: Paardenrace

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-030-paardenrace/>

Zet een wit Paard op d4, een zwart Paard op d5. In elke hoek staan 2 pionnen: een witte en een zwarte (of gebruik 2 fiches van 2 kleuren). De Paarden moeten zo snel mogelijk alle hoeken langs en de pionnen van de andere kleur slaan. Daarna zo snel mogelijk weer terug naar het midden van het bord; het maakt niet uit op welk centrum veld.

De Paarden mogen elkaar niet slaan. Er mogen ook nooit 2 Paarden tegelijkertijd op 1 veld staan.

Spel 18: Houd ze tegen!

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-018-houd-ze-tegen/>

Spel 19: De wolf en de 8 geitjes

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-19-de-wolf-en-de-8-geitjes/>

Spel 23: Het Paard is ontsnapt

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-023-het-paard-is-ontsnapt/>

Spel 26: Dobbelschaak

<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-026-dobbelschaak/>

40-55 Werkboek

- Opdracht P1.6.
- Afmaken opdrachten P1.1 tot en met P1.5.

55-60 Opruimen, samenvatting, opdrachten voor thuis en afsluiten

Gezamenlijk opruimen

Oefeningen voor thuis (optioneel):

- Afmaken opdrachten P1.3 tot en met P1.6.
- Speel de spelletjes die we ook in de les hebben gedaan.

Benadruk dat ze volgende week de map weer moeten meenemen.

Toelichting opdrachten werkboek

Opdracht P1.1: Wat ben ik?

Herkennen de kinderen de schaakstukken in de omschrijvingen die in het werkboek staan?

Als de kinderen nog niet goed genoeg kunnen lezen: doe de opdracht gezamenlijk en lees de teksten voor.

Opdracht P1.2: Zet de stukken in de beginstelling.

Nog een keer oefenen met de beginstelling. Laat indien nodig de kinderen ook spel 15 'De stukken zijn in de war' spelen.

Opdracht P1.3: Welk stuk kan in 1 zet naar de schatkist?

De kinderen moeten in elke stelling ontdekken welk stuk het snelste bij de schatkist kan komen. Er is steeds maar 1 stuk dat daarvoor maar 1 zet nodig heeft.

Opdracht P1.4: Vind de schatkist

Het stuk moet zo snel mogelijk naar de schatkist. Laat de kinderen proberen de snelste route te vinden.

Opdracht P1.5: Welke stukken kun je slaan?

Voor de kleur die aan zet is: geef alle zetten waarmee je in 1 zet stukken van de tegenstander kunt slaan.

Opdracht P1.6: Waar staat het stuk?

Dit is een echte puzzelopdracht voor de snellere kinderen. Ze moeten de stukken die naast het bord staan, zo op bord zetten, dat ze in 1 keer naar alle stukken van de tegenstander kijken. Er is steeds maar 1 oplossing.